

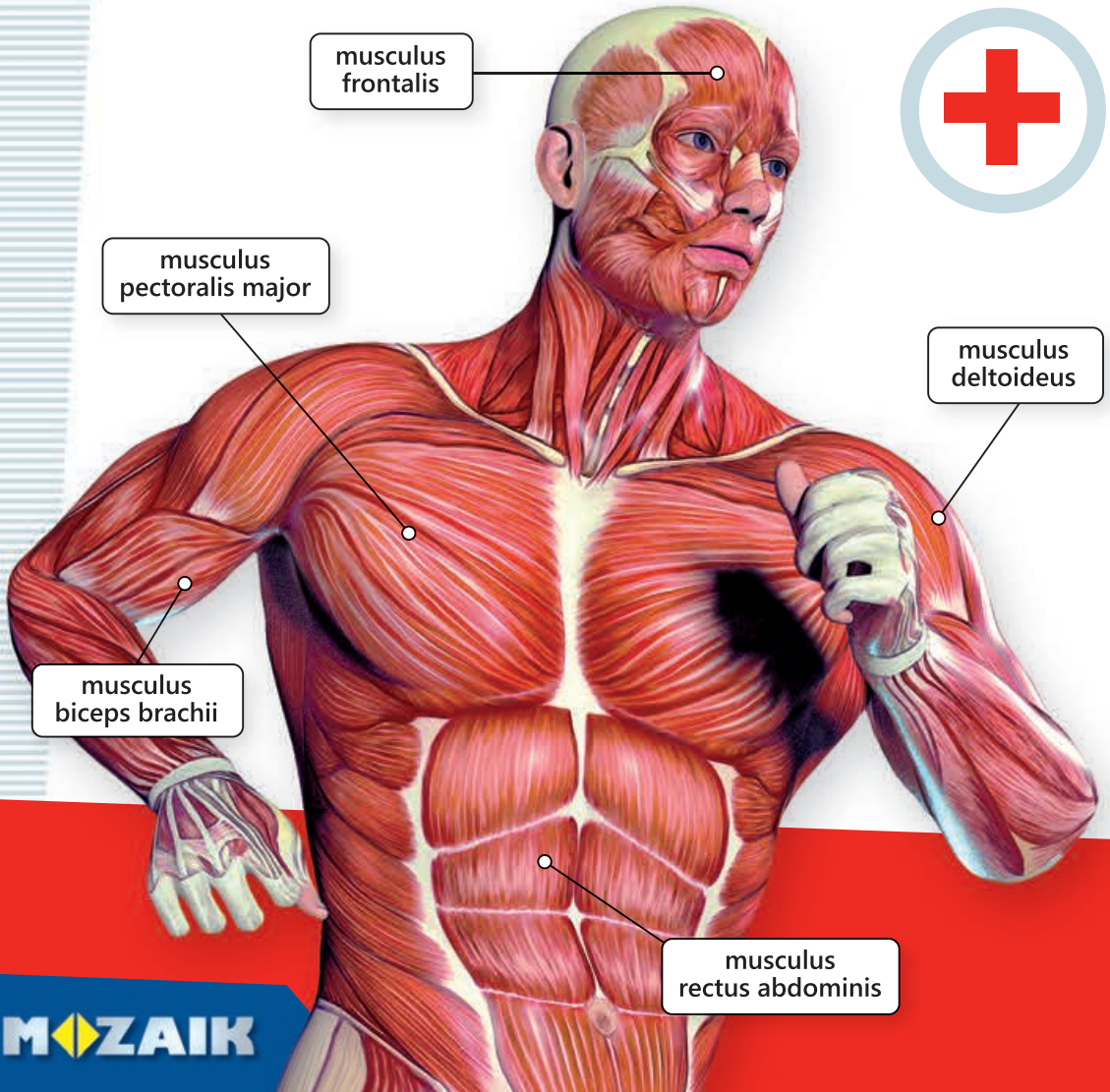
EGÉSZSÉGÜGYI
ágazatban tanulóknak

Szentgyörgyi Krisztina

ORVOSI LATIN

kifejezések

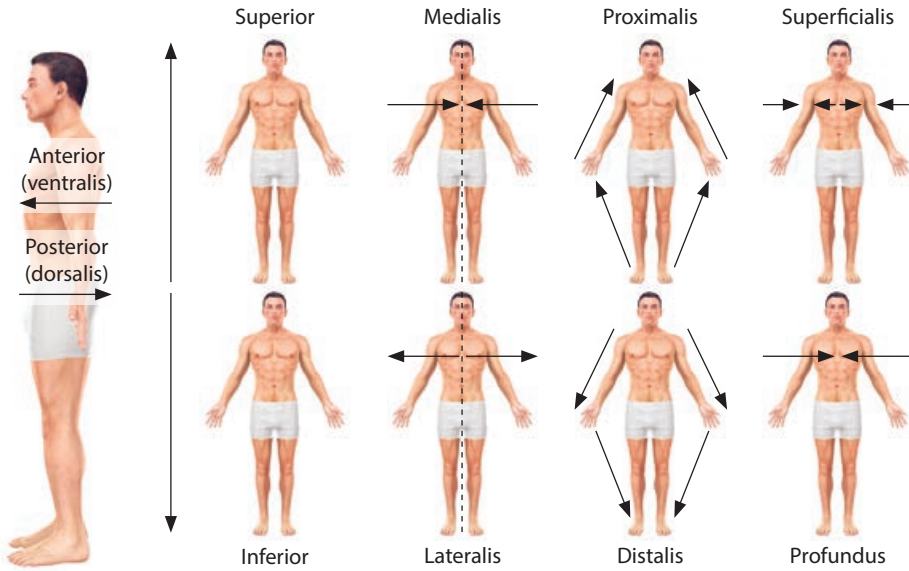
RAJZOKKAL, FELADATOKKAL

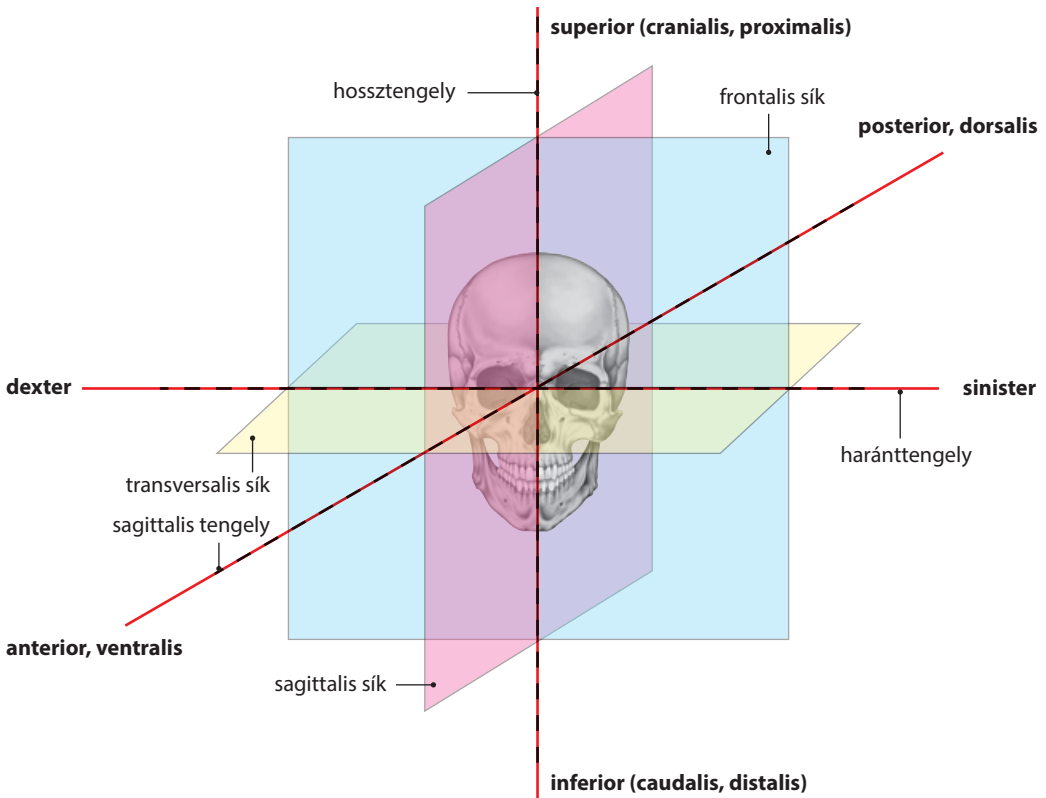
AZ EMBERI TEST SÍKJAI, IRÁNYAI

Latin kifejezés	Szaknyelvi használat	Jelentés
anterior	anterior	elülső
caudalis	kaudális	farokvégi
cranialis	kraniális	fejvégi
dexter	dekszter	jobb oldali
distalis	disztális	végtagon törzstől távoli
dorsalis	dorzális	hátdoldali (kéz-, lábháti is), hát felőli
externus	ekszternusz	külső
frontalis	frontális	homlokirányú (sík)
horizontalis	horizontális	vízszintes (sík)
inferior	inferior	alsó
(inter)medius	intermédiusz	közbülső
internus	internusz	belső
lateralis	laterális	középsíktól távoli, oldalsó
medialis	medális	középsíkhöz közeli
mediansagittalis	mediánszagittális	középső nyílrányú (sík)
palmaris	palmáris	tenyéri
plantaris	plantáris	talpi
posterior	poszterior	hátsó
profundus	profundus	mély, mélyen fekvő
proximalis	prokszimális	végtagon törzshöz közeli
sagittalis	szagittális	nyílrányú, előlről hátra- felé haladó (síktengely)
sinister	sziniszter	bal oldali
superficialis	szuperficiális	felszíni
superior	szuperior	felső
transversalis	tranzverzális	harántirányú (síktengely)
ventralis	ventrális	hasoldali
volaris	voláris	tenyéri

TANULÁST SEGÍTŐ ÁBRÁK

1. ábra. Anatómiai síkok, irányok

2. ábra. Síkok, tengelyek, irányok

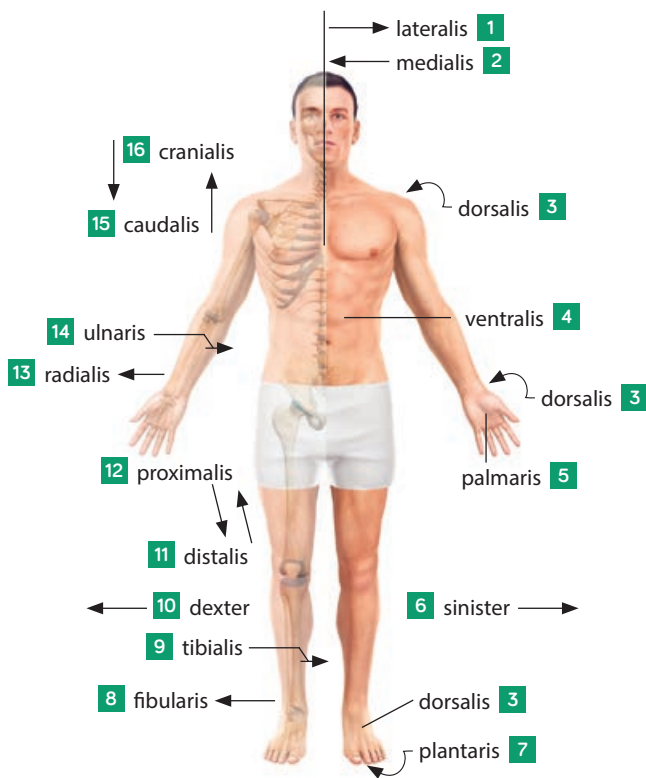
3. Írja a kifejezés mellé az ellentétpárját!

(⇒ 125. oldal)

superior – externus –
 profundus – lateralis –
 palmaris – dexter –
 plantaris – proximalis –

4. Nevezze meg az ábrán latinul jelölt irányjelzéseket magyarul!

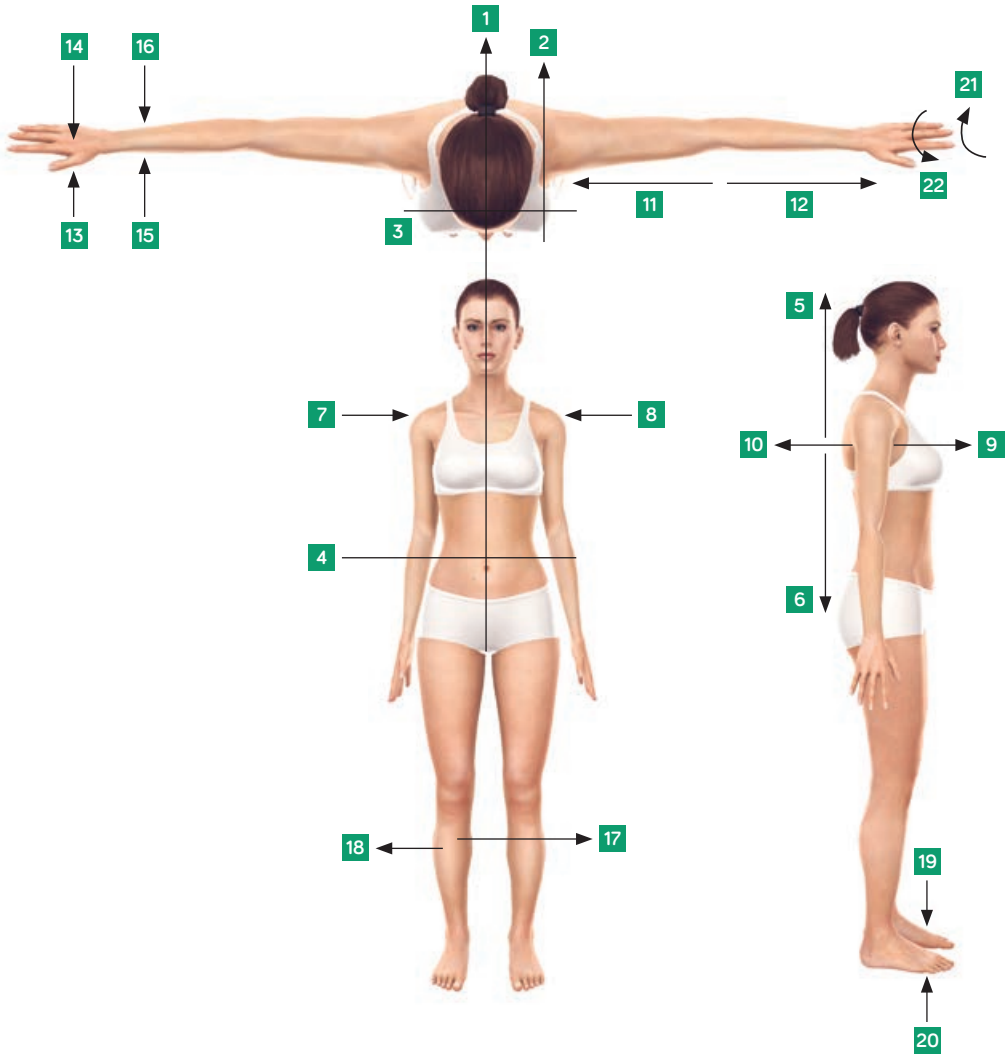
(⇒ 125. oldal)

1		9	
2		10	
3		11	
4		12	
5		13	
6		14	
7		15	
8		16	

5. Nevezze meg az ábrán számokkal jelölt irányjelzéseket latinul!

(⇒ 126. oldal)

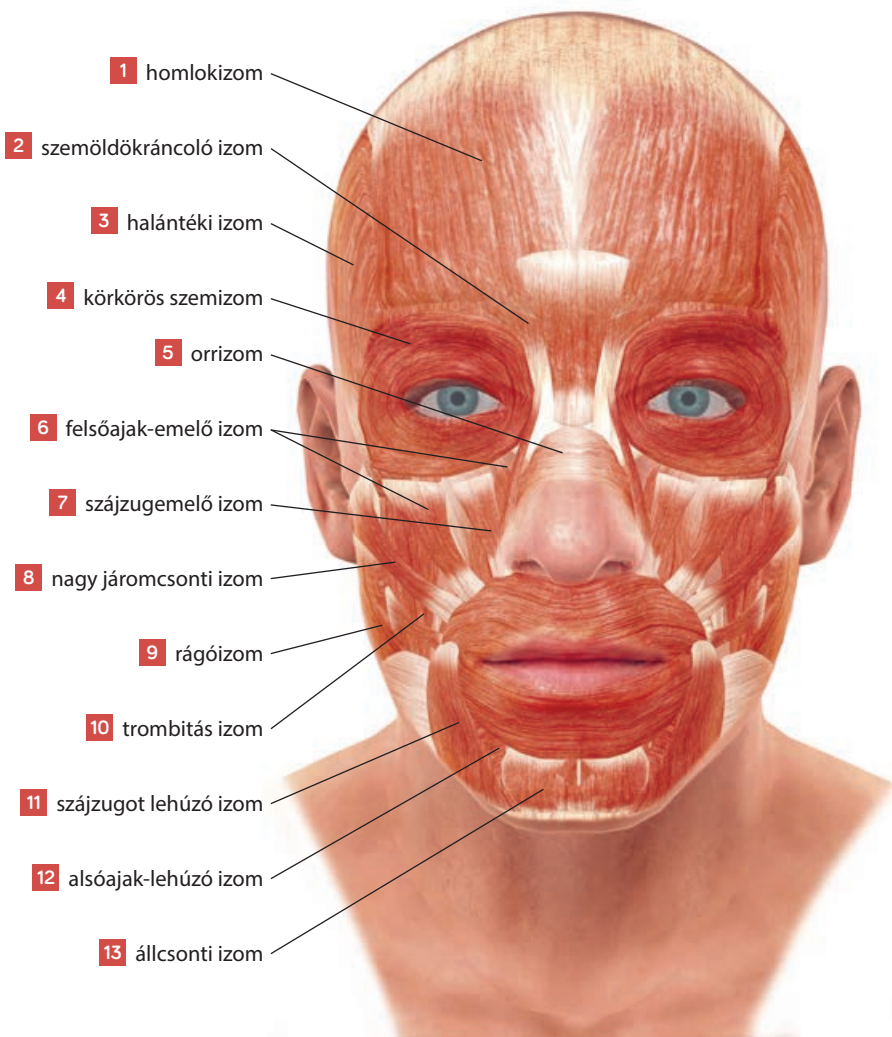
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8

- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15

- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22

5. Nevezze meg a fej izmait latinul!

(→ 131. oldal)

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

6. Húzza alá azoknak az izmoknak a nevét, amelyek a törzs izmaihoz tartoznak!

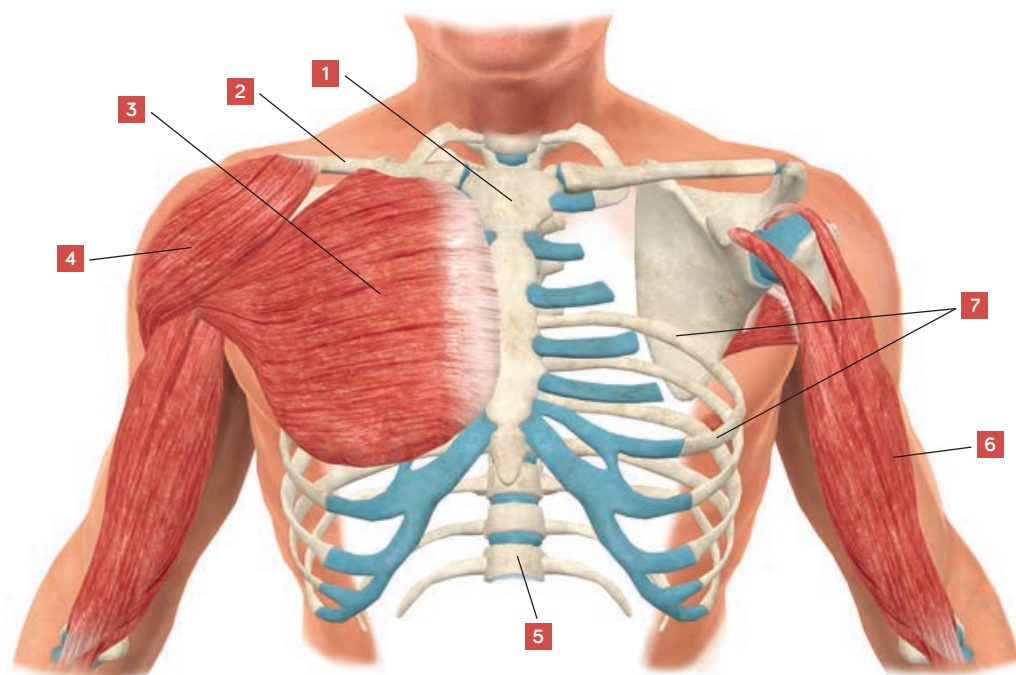
(→ 132. oldal)

musculus risorius, musculus pectoralis major, musculus deltoideus, musculus biceps brachii, musculus biceps femoris, musculus rectus abdominis, musculus intercostales, musculus quadriceps femoris

7. Az ábra alapján nevezze meg a mellkas csontjait és izmait magyarul/latinul!

Egészítse ki a táblázatot!

(→ 132. oldal)

	Latin	Magyar
1.	sternum	
2.		kulcscsont
3.	musculus pectoralis major	
4.	musculus deltoideus	
5.	columna vertebralis	
6.		kétféjű felkarizom
7.		borda

4. A KERINGÉSI RENDSZER

systema circulationis [szisztéma cirkulációnisz]

A SZÍV FELÉPÍTÉSE ÉS MŰKÖDÉSE

Latin kifejezés	Szaknyelvi használat	Jelentés
cor	kor	szív
mediastinum anterius	mediasztinum anteriusz	elülső gátorüreg
basis cordis	bázisz kordisz	a szív alapja
apex cordis	apeksz kordisz	a szív csúcsa
auricula dextra et sinistra	aurikula deksztra et szinisztra	fülecske (jobb és bal oldal)
sulcus coronarius	szulkusz koronáriusz	koszorús barázda
sulcus longitudinalis posterior	szulkusz longitudinálisz poszterior	hosszanti barázda
pericardium	perikardium	szívburok
pericardium parietale	perikardium parietále	a szívburok falı lemeze
pericardium viscerale	perikardium viszcerale	a szívburok szív felőli lemeze
cavum pericardii	kávum perikardii	a szívburok ürege
liquor pericardii	likvor perikardii	a szívburok lemezei közötti folyadék
myocardium	miokardium	szívizom
endocardium	endokardium	szívbelhártya
septum cordis	szeptum kordisz	szívsővény
atrium cordis	átrium kordisz	pítvar
ventriculus cordis	ventrikulusz kordisz	kamra
septum atriorum	szeptum atriórum	pítvarok közötti sővény
septum ventriculorum	szeptum ventrikulórum	kamrák közötti sővény
valva/valvula	valva/valvula	billentyű
valvula tricuspidalis	valvula trikuszpidális	háromhegyű billentyű
valvula bicuspidalis	valvula bikuszpidális	kéthegyű billentyű
cuspidalis	kuszpidális	vitorlás
musculus papillares	muszkulusz papilláresz	szemölcsizom
velum seu cuspis	vélum zeu kuszpisz	vitorla
chordae tendineae	kordé tendiné	ínhúr
valvula semilunaris	valvula szemilunárisz	félhold alakú billentyűk
semilunaris	szemilunárisz	félhold

Latin kifejezés	Szaknyelvi használat	Jelentés
systole	szisztole	a szívizom összehúzódása
dyastole	diasztole	a szívizom elernyedése
contractio	kontrakció	összehúzódás
arteria coronaria cordis	artéria koronaria kordisz	a szív koszorúerei
vena cordis magna	véna kordisz magna	nagy szívvéna
sinus coronarius	szinusz koronáriusz	a szív saját vénája

A VÉREREK

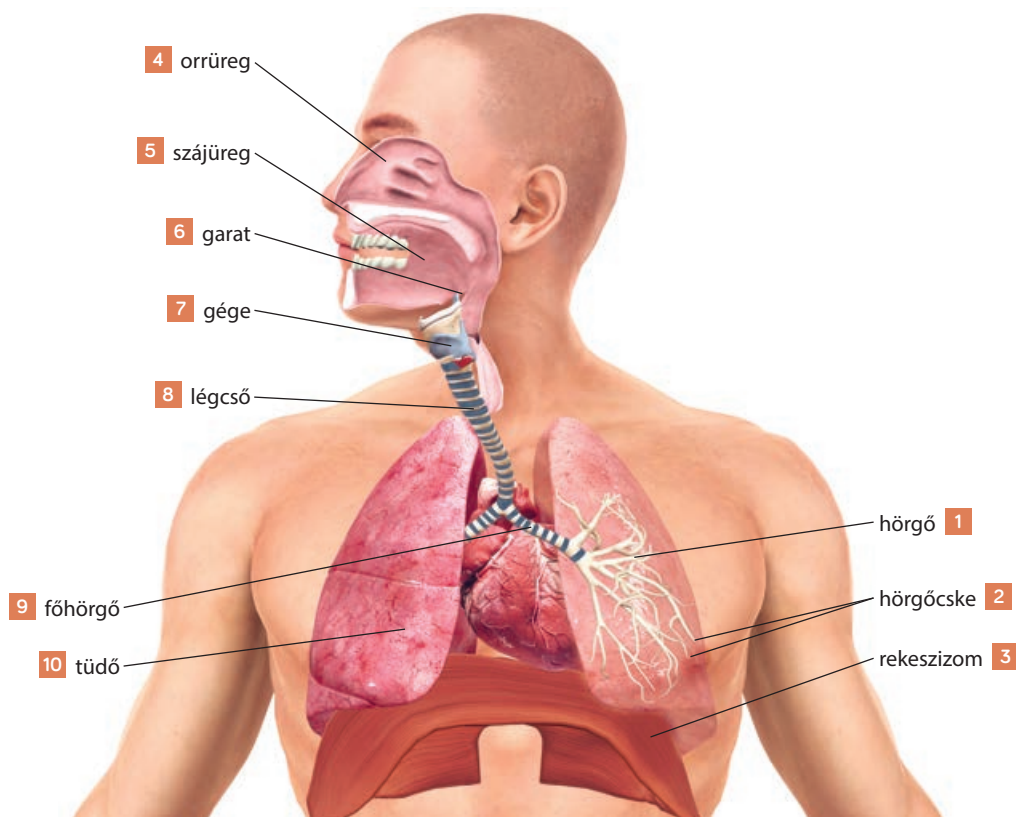
vasa sanguinea [vaza szangviné]

Latin kifejezés	Szaknyelvi használat	Jelentés
sanguis	szangvisz	vér
arteria	artéria	verőér
vena	véna	visszér
capillaris	kapilláris	hajszálér
tunica intima	tunika intima	az ér belső fala
tunica media	tunika média	az ér középső izomrétege
tunica adventitia	tunika adventicia	az ér külső rétege
vas, vasis	vaz, vazisz	vérér
aorta	aorta	a test legnagyobb ütőere
aorta ascendens	aorta aszcendens	az aorta felszálló ága
arcus aortae	arkusz aorté	aortaív
aorta descendens	aorta deszcendens	az aorta leszálló ága
aorta thoracalis/thoracica	aorta torakálisz/toracika	az aorta mellkasi része
aorta abdominalis	aorta abdominálisz	az aorta hasi szakasza
arteria carotis communis	artéria karotisz kommunisz	közös fejverőér
arteria carotis externa	artéria karotisz ekszterna	külső fejverőér
arteria carotis interna	artéria karotisz interna	belső fejverőér
arteria facialis	artéria faciálisz	arcverőér
arteria temporalis	artéria temporálisz	halántéki verőér
arteria mandibularis	artéria mandibulárisz	állcsonti verőér
arteriae cerebri	artérié cerebri	agyi verőerek
glomus caroticum	glómusz karotikum	karotiszcsomó

FELADATOK (→ Megoldások: 144–149. oldal)

1. Nevezze meg latinul a légzőszervrendszer fő részeit!

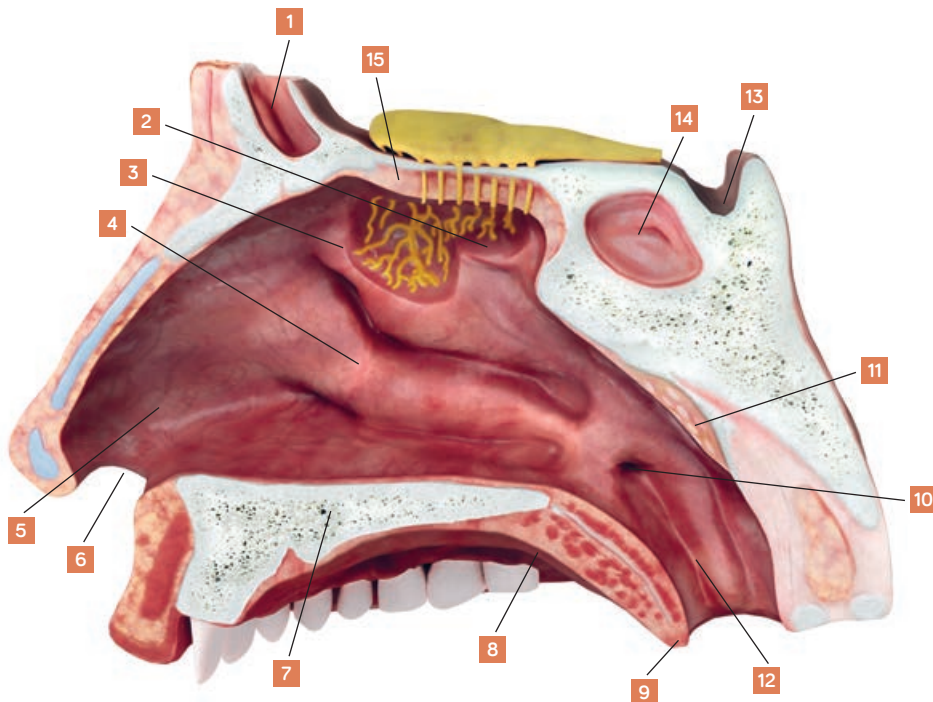
(→ 144. oldal)

- 1 hörgő:
- 2 hörgőcske:
- 3 rekeszizom:
- 4 orrüreg:
- 5 szájüreg:
- 6 garat:
- 7 gége:
- 8 légcső:
- 9 főhörgő:
- 10 tüdő:

2. Nevezze meg latinul a felső légutak részeit!

(→ 145. oldal)

- 1 homloküreg:
- 2 felső orrkagyló:
- 3 középső orrkagyló:
- 4 alsó orrkagyló:
- 5 orrüreg:
- 6 orrnyílás:
- 7 kemény szájpad:
- 8 lágy szájpad:
- 9 nyelvcsap:
- 10 fülkürt:
- 11 garatmandula:
- 12 garat:
- 13 töröknyereg / az éksont árka:
- 14 éksonti üreg:
- 15 rostacsont:

10. Egészítse ki a mondatokat a megfelelő latin kifejezéssel!

(→ 156. oldal)

Az (emésztőrendszer) három fő részre tagolható: felső, középső és alsó szakaszra.

A felső szakasz részei a (szájüreg), a (garat) és a (gége). A középső szakaszhoz a (nyelőcső), a (gyomor) és a (vékonybelek) tartoznak.

A vékonybeleknek 3 szakaszát különböztetjük meg: (patkóbél), (éhbél) és (csípőbél).

Az alsó szakaszhoz tartoznak a (vastagbelek). A (vakbél), a rajta elhelyezkedő (féregnyúlvány), a (remesebél), amelynek 3 szakasza van: (felszálló), (haránt) és (leszálló). A (szigmabél) és végül a (végbél).

Az emésztőrendszerünk működéséhez szorosan kapcsolódik két nagy emésztőmirigy, a (máj) és a (hasnyálmirigy).

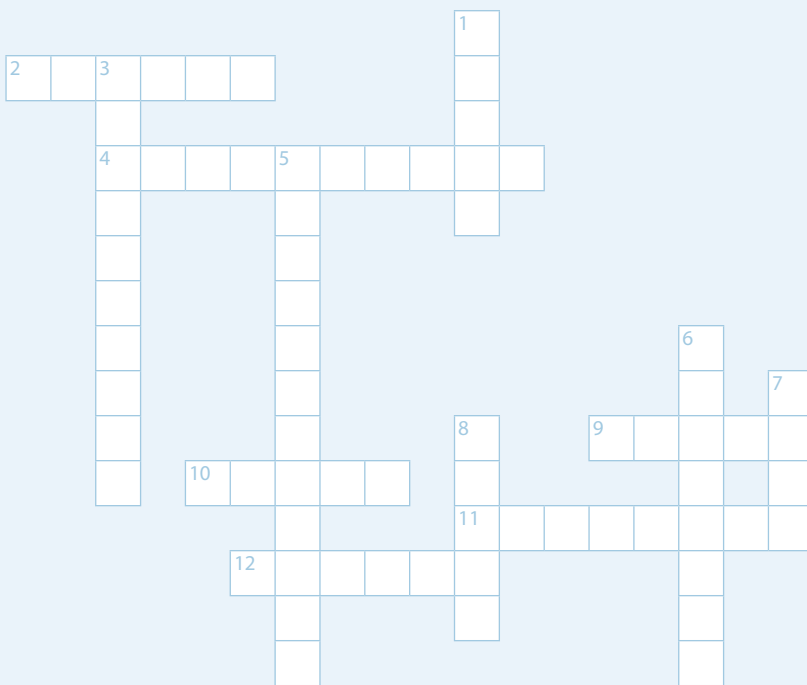
11. Húzza alá az igaz állítást – egy-egy témacsoportban több jó válasz is lehetséges!

(→ 156. oldal)

1. A duodenum a vékonybelek első szakasza.
A cardia ventriculi a gyomorcsukló/gyomorcsukó, amely a duodenummal kapcsolódik.
A duodenumba csatlakozik a ductus choledochus.
A duodenumban nincsenek bélbolyhok.
2. A fogak fő részei: corona, radix, pulpa.
Molaris fogak a tejfogak között is megtalálhatók.
A fog zománcállománya a substantia compacta.
A fog pulpa részében található az erek és az idegek.
3. A hepar termeli a cholét.
A chole a cholecystában tárolódik, kiürülésének ingere a táplálék gyomorba kerülése.
A ductus choledochus a cholét és a salivát viszi a duodenumba.
A pancreas termeli az insulint, amely az emésztéshez szükséges.
4. A vastagbelek fő szakaszai a coecum, a colon és a sygmoideum.
A rectum az anussal zárja az emésztőrendszer alsó szakaszát.
Az anusnak 3 részből álló körkörös záróizma van.
A szigmabélen helyezkedik el az appendix vermiformis, ami a hasüreg „mandulája”.

12. Fejtse meg a következő rejtvényt! Írja be a szavakat latinul!

(→ 157. oldal)

Vízszintes

- 2. végbél
- 4. nyelőcső
- 9. epe
- 10. remesebél
- 11. hasnyálmirigy
- 12. nyelv

Függőleges

- 1. csipőbél
- 3. epehólyag
- 5. hullámmozgás
- 6. patkóbél
- 7. fog
- 8. máj

10.

Az *apparatus digestorius* (emésztőrendszer) három fő részre tagolható: felső, középső és alsó szakaszra.

A felső szakasz részei a *cavum oris* (szájüreg), a *pharynx* (garat) és a *larynx* (gége). A középső szakaszhoz a *oesophagus* (nyelőcső), a *ventriculus* (gyomor) és a *intestinum tenue* (vékonybelek) tartoznak.

A vékonybeleknek 3 szakaszát különböztetjük meg: *duodenum* (patkóbél), *jejunum* (éhbél) és *ileum* (csípőbél).

Az alsó szakaszhoz tartoznak a *intestinum crassum* (vastagbelek). A *coecum* (vakbél), a rajta elhelyezkedő *appendix vermiformis* (féregnyúlvány), a *colon* (remesebél), amelynek 3 szakasza van: *colon ascendens* (felszálló), *colon transversum* (haránt) és *colon descendens* (leszálló). A *colon sigmoidenum* (szigmabél) és végül a *rectum* (végbél).

Az emésztőrendszerünk működéséhez szorosan kapcsolódik két nagy emésztőmirigy, a *hepar* (máj) és a *pancreas* (hasnyálmirigy).

11.

1. A duodenum a vékonybelek első szakasza.

A *cardia ventriculi* a gyomorcsukló/gyomorcsukó, amely a duodenummal kapcsolódik.

A duodenumba csatlakozik a ductus choledochus.

A duodenumban nincsenek bélbolyhok.

2. A fogak fő részei: corona, radix, pulpa.

Molaris fogak a tejfogak között is megtalálhatók.

A fog zománcállománya a *substantia compacta*.

A fog pulpa részében található az erek és az idegek.

3. A hepar termeli a cholét.

A *chole* a *cholecystában* tárolódik, kiürülésének ingere a táplálék gyomorba kerülése.

A *ductus choledochus* a cholét és a *salivat* viszi a duodenumba.

A *pancreas* termeli az *insulint*, amely az emésztéshez szükséges.

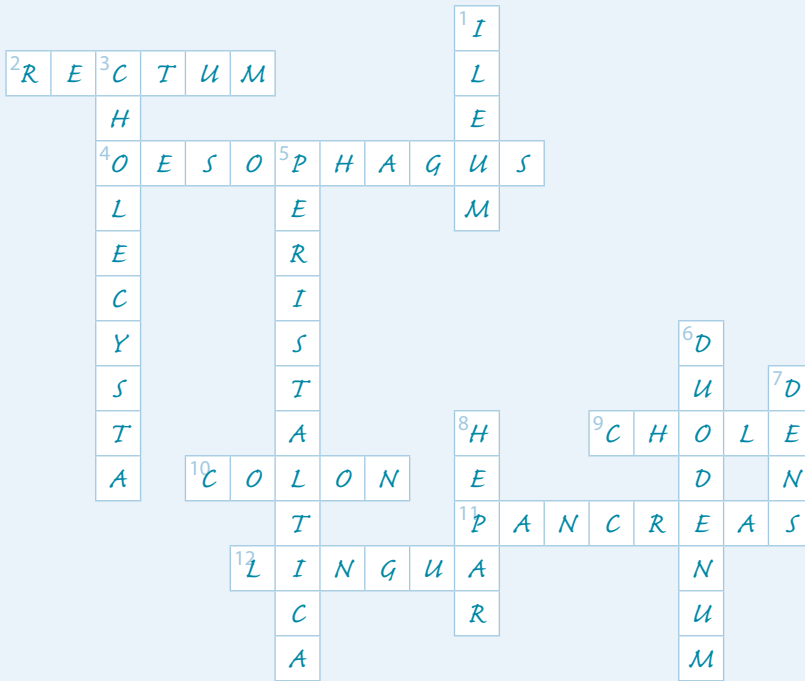
4. A vastagbelek fő szakaszai a coecum, a colon és a sigmoideum.

A rectum az anussal zárja az emésztőrendszer alsó szakaszát.

Az anusnak 3 részből álló körkörös záróizma van.

A szigmabélen helyezkedik el az *appendix vermiformis*, ami a hasüreg „mandulája”.

12.

Vízszintes

- 2. végbél
- 4. nyelvcső
- 9. epe
- 10. remesebél
- 11. hasnyálmirigy
- 12. nyelv

Függőleges

- 1. csípőbél
- 3. epehólyag
- 5. hullámmozgás
- 6. patkóbél
- 7. fog
- 8. máj

Tartalom

Bevezető gondolatok	3	8. A nemi szervek	76
1. Általános tudnivalók a latin nyelvéről	4	Feladatok	79
Az orvosi latin nyelv	4	9. A belső elválasztású mirigyek rendszere	84
Az orvosi terminusok főbb típusai	4	Hormontermelő mirigyek működésének áttekintése	84
A klinikai terminusok	5	Feladatok	86
Az orvosi terminológia és a latin nyelv	5	10. Az idegrendszer	88
A latin ábécé és a kiejtési szabályok	6	A cerebrospinalis idegrendszer	
Olvasási gyakorlat	8	A központi idegrendszer	89
A mindennapi életben használt latin kifejezések	9	A perifériás idegrendszer	91
2. Az emberi test	10	Feladatok	92
Anatómiai gyűjtőnevek	10	11. Az érzékszervek	96
Az emberi test síkjai, irányai	12	A látószerv	96
Tanulást segítő ábrák az emberi test síkjai, irányai témakörben	13	A halló- és egyensúlyozószerv	97
Feladatok	15	Az ízlelőszerv	98
3. A mozgásszervrendszer	18	A tapintó érzékszerv	99
A csontváz	19	Feladatok	100
A felső végtag csontjai	19	12. A betegségek	106
Az alsó végtag csontjai	20	Kórtani kifejezések	106
A törzs és a koponya csontjai	21	Gyulladások, daganatok, egyéb elváltozások	107
Izmok	24	Betegmegfigyeléshez kapcsolódó kifejezések	108
Feladatok	28	A szív és keringési rendszer betegségei	111
4. A keringési rendszer	36	Az emésztőrendszer betegségei	111
A szív felépítése és működése	36	A légzőszervrendszer betegségei	113
A vérerek	37	A vizeletkiválasztó rendszer betegségei	114
A vér	40	Az endokrin rendszer betegségei	114
A nyirokedényrendszer	40	A mozgásszervrendszer betegségei ...	115
Feladatok	41	Neurológiai és pszichiátriai megbetegedések	116
5. A légzés szervrendszere	50	Gyógyítás	116
Feladatok	52	Sebészeti kifejezések, szóvégződések	117
6. Az emésztőrendszer	58	Gyógyszerek	118
Feladatok	62	Feladatok	119
7. A vizeletkiválasztó rendszer	70		
Feladatok	72		

13. Egyéb szavak, kifejezések	122	6. Az emésztőrendszer	150
Számnevek	122	7. A vizeletkiválasztó rendszer	158
Közhasználatú latin kifejezések, rövidítések	123	8. A nemi szervek	162
MEGOLDÁSOK		9. A belső elválasztású mirigyek rendszere	167
2. Az emberi test	124	10. Az idegrendszer	169
3. A mozgásszervrendszer	127	11. Az érzékszervek	173
4. A keringési rendszer	135	12. A betegségek	179
5. A légzés szervrendszere	144	Felhasznált irodalom	182